

Observatoriul este de două ori în
septembra, M. reacție și sărbătoare.

Pretiulu

Pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dinsu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postă în lăințrul monarchiei pe 1 an intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dau căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Nr. 27.

— Sibiu, Mercuri 2/14 Aprile. —

1880.

Deschidere de prenumeratiune
la
„Observatoriulu“
dela 1/13 Aprile inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumera-
sera dela 1/13 Aprile 1879 pe 1 anu, dela 1/13
Juliu pe 9 luni, era altii pe 6 sau si numai pe 3
luni, abonamentulu espira cu finea lunei Martii.
Pentru că se nu ni se mai intempe că cu Nrii
1 si 2 din anulu cur., rogamu pe dñii abonati
respectivi se binevoiesca a isi descoperi vointia
inainte de 1/13, innoindu 'si abonamentulu cu pre-
tiurile aratare in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1
anu, 4 fl. pe 6 luni inlaințrul monarchiei, era in
afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu
11 franci pe $\frac{1}{2}$ anu, in aur sau in bilet de
banca sau hipotecarie, era fractiunile, anume din
Romani'a, se potu inplini cu marce de posta.

Redactiunea si Editur'a.

Conferenti'a jurisconsultilor romani din Transil-
vania conchiamata pe 11 Aprile la Sibiu.

Siedintia I.

La apelul publicat din partea bioului pro-
visoriu al conferentiei prealabila, tienuta in Clusiu
la 28 Martiu 1880 au respunsu cu presentia loru
urmatorii jurisconsulti romani si adeca domnii: Da-
mianu, Lengeru, Puscariu, Sorescu din
Brasiovu; Duvlea, Romanu din Fagarasiu;
Bologa, Dr. Borcea, Dr. Brote, Cosma,
Dunca, Macellariu, Dr. Nemesiu, Dr. Olariu,
Popa, J. Popu, J. Preda, Dr. Racuciu,
Siulutiu, Trombitasiu din Sibiu; Csato
din Blasius; Filipu din Abrudu; N. Barbu,
Patitia din Alb'a-Juli'a; Dr. Tincu din Orascia';
P. Barbu din Reghinulu sasescu; Moldovanu,
Dr. Ratiu din Turda si Coroianu din Clusiu.

La $4\frac{1}{2}$ ore p. m. adunanduse membrii con-
ferentiei in sal'a de siedintie a localului „Asocia-
tiunei transilv. p. cultura si literatur'a poporului
romanu“ d. Dr. Ratiu in calitate de presedinte
provisoriu ocupa fotoliul presedintelui, saluta in
modu caldurosu si cordialu pe onor. membrii ai
conferentiei, espune pe scurtu cele ce s'au petrecutu
si s'au decisu in conferenti'a prealabila tienuta in
Clusiu, (cunoscute si cetitorilor nostrii din publi-
catiunile anterioare) si invita conferenti'a a isi alege
bioului si a se constitui.

Se alegu prin aclamatiune d. cons. gub. in
pensiune J. Bologa de presedinte, era d-nii P.
Cosma si Jul. Coroianu de secretari.

Dupa ce bioului si-au ocupatu locurile la
mesa verde, d. presedinte constata, că conferenti'a
jurisconsultilor romani se compune din 29 membrii
cu dreptu de a vota. Constatanduse acesta, se
incepe o lunga desbatere prealabila asupra ordinea
dilei. In fine se decide, a se face lectur'a pro-
cessului verbalu al conferentiei prealabila tienuta
in Clusiu.

Dupa ce s'au datu ascultare lecturei facute
acelu processu verbalu, d. presedinte consulta con-
ferenti'a prin votu, deca se inviesce că acelu
processu verbalu se fia discutatu si primitu că
substratu al unui elaboratul, care va avea a se
face, său nu?

Resultatul votarei este: că processu verbalu
al conferentiei prealabile din Clusiu se primesce
că substratu al elaboratului ce va avea a se face.

Pentru că se se poate discută principiele con-
ducătoare ale elaboratului, conferenti'a asta cu cale
si decide a se declară de comisiune.

In urm'a acestui conclusu, publicul care se
adunase in sal'a conferentiei si in cea de langa ea,
se retrage, si conferenti'a schimbanduse in comis-
iune lucra cu usile inchise.

Dupa unu intervalu de aproape o ora, redes-
chidienduse siedint'a publica a conferentiei, se
decide a se esmitre o comisiune de 9 membrii,
cari pâna la siedint'a viitor se aduca unu elab-
oratu-projectu.

In acesta comisiune se alegu prin aclamatiune
urmatorii d-ni si adeca: N. Barbu, Coroianu, Cosma,
Csato, Filipu, Patitia, Romanu, Dr. Ratiu si Trom-
bitasiu.

Ne mai fiindu nemica la ordinea dilei, sie-
dint'a prima se redica la $7\frac{1}{2}$ ore sér'a, anun-
tianduse siedint'a a dou'a pe diu'a urmatore la
3 ore p. m.

Dupa inchiderea siedintiei toti membrii con-
ferentiei au fostu invitati in corpore la o cina data
de Escl. sa inaltu prea sfintitulu archiepiscopu si
metropolitu Mironu Romanu. La acesta cina,
care au durat pâna dupa 12 ore, au dominat unu
spiritu si unu tonu adeverat familiaru. Escl. sa
d. metropolitu s'au distinsu si de astadata prin
cunoscuta sa afabilitate curtenitoru si prin deose-
bitulu seu tactu de amabilitate prevenitoru, prin
care scie a face onorurile cuvenite tuturor ospeti-
lor sei, fia ei de ori ce positiune si conditiune
sociala. Este de prisosu a mai adaoge, că s'au
tinutu si mai multe toaste insufletite si insufletitoru.

Siedint'a a dou'a din 12 Aprile.

Presenti d-nii: N. Barbu, J. Barbu, Bologa,
Dr. Borcea, Dr. Brote, Coroianu, Cosma, Csato,
Dunca, Duvlea, Filipu, Lengeru, Macellariu, Moldo-
vanu, Nemesiu, Dr. Olariu, Patitia, Preda, Puscariu,
Dr. Racuciu, Dr. Ratiu, Sorescu, Siulutiu, Tincu si
Trombitasiu.

Presedinte: J. Bologa.

Siedint'a se deschide la $3\frac{1}{2}$ ore p. m.

Se da cetire processului verbalu alu siedintiei
de ieri si se verifica fara nici-o modificare.

Presedintele invita pe raportorul comisiunie
de 9 membrii, esmisa din siedint'a de ieri, se isi
faca raportulu.

Secretar. P. Cosma raportedia, că comisiunea
de 9 membrii s'au constituitu sub presedinti'a d.
Dr. Ratiu, alegându'lu pe domni'a sa de raportor.

Mai inainte de a se dâ prim'a cetire elabora-
ratului-projectu, d. adv. Lengeru face propunerea, că
de orece tempulu este scurtu onor. conferentia se
bine-voiesca a incuviintia, că in casu, deca in elab-
oratulu-projectu alu comisiunie s'au primitu prin-
cipiile espuse in processulu verbalu alu conferentiei
prealabile din Clusiu, conferenti'a se renuntie la o
desbatere generala si se tréca immediat la prim'a
cetire in desbaterea speciala pe alineate.

Conferentia consultata, in urm'a informarilor
date de către d. raportorul comisiunie, pri-
mesce propunerea d. Lengeru si fâra intardiere
intra in desbaterea speciala a elaboratului-projectu
alu comisiunie.

Aceasta desbatere, care au durat pâna la
 $7\frac{1}{2}$ ore sér'a au fostu forte interessanta si instructiva
atât prin persoanele ce au luat parte la desbatere,
cât si prin ideile si materialulu espusu cu multa
cunoscintia de lucru si basatu pe o lunga si vasta
esperientia practica.

Amu fi dorită că la acesta desbatere se fi
potutu fi de fatia intrég'a natiune, pentru că se
audia că este de mare pericolulu ce o amenintia
si se se convinga, că jurisconsultii romani sunt la
inaltimea situatiunei, bine pregatiti si bine armati
cu date si argumente necontestabile, pentru că se
intre in lupta pentru avere si drepturile stramo-
siesci ale poporului romanu.

Proiectulu de elaboratul comisiunie, dupa ce
i s'au adaosu mai multe amendamente si modificari,
au fostu in fine primitu in totalu.

S'a decisu, că elaboratului se i se dea form'a
unei petitioni adressata către dieta, era tenorea
petitului se fia aceea că: diet'a din B-Pest'a

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie său linie, cu
litero merante garmondu, la prim'u
publicare căte 7 cr., la a dou'a si
a treia căte 6 cr. v. a. si preste
necea 30 cr. de timbru la tesan-
rul publie.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asociatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
unea Diariului.

„Observatoriulu“ in Sibiu.

BIBLIOTECĂ DE STOCARE
SIBIU

§. 19. Esamenulu de primire ilu face inaintea acelui corp professoral la alu acarui institutu doresc elevului se fia primitu. Acel'asju corp professoral hotaresce si asupr'a primirei.

Pentru esamenulu de primire nu se solvesce nici o tacsa.

§. 20. Trecerea dintr'unu institutu intr'altulu pote ave locu de regula numai la incepulum anului scolasticu.

In casuri esceptionale ministrul de culte si instructiune pote se incuviintie trecerea si in cursul anului scolasticu.

§. 21. Dintr'o classa inferiora alu aceluiasi institutu in class'a superioara ulterioara pote se intre numai acelu scolariu, care a obtinut din fia-care obiect de invetiamentu celu puçinu o classificiune suficienta.

Pentru indreptarea unei classificatiuni nesuficiente din obiectele de invetiamentu prin unu esamenu ce va trebuji se se depuna cu incepulum anului scolasticu mai de aproape, se pote da incuviintarea de corpulu professoral, era pentru indreptarea din doue obiecte de ministrul de culte si instructiune.

Cine n'a corespunsu in mai multe de catu doue obiecte, trebuie indrumat se repetiesca class'a.

Esamenulu decursivu de indreptare se va tinea de regula la acelu institutu de invetiamentu, unde scolarilu a primitu not'a de nesuficientia. In casuri esceptionale ministrul de culte si instructiune pote se incuviintie depunerea esamenului decursivu la altu institutu.

Pentru absolvarea a doui ani scolastici intr'unu anu, seu pentru contragerea classelor, ministrul de culte si instructiune pote se dea scolarilor cu talente si inaintati in etate incuviintarea in modu esperimentalu.

§. 22. Personalul de invetiamentu alu gimnasiului seu scolei reale consista: a) dintr'unu directoru, b) din professori ordinari, la cari in scolele reale apartin si invetiatorii de desemnu, c) din suplenti si professori auxiliari, d) din catecheti, e) in gimnasii din invetiatori de desemnu si caligrafia si in ambele categorii ale scolelor medie din invetiatorii de gimnastica, f) din invetiatorii pentru obiectele de invetiamentu extraordinarie.

§. 23. In institutele de invetiamentu de statu, de asemenea in scolele de mijlocu sustinute din fondurile ce se afla in administrarea ministrului de culte si instructiune, directorul va fi denumit de Majestatea Sa la propunerea ministrului.

§. 24. In aceiasi institute de invetiamentu (§. 23) professorii ordinari si suplenti, invetiatorii auxiliari, precum si invetiatorii de desemnu, caligrafia si gimnastica, si in fine invetiatorii pentru obiectele de invetiamentu neobligate voru fi denumiti de ministrul de culte si instructiune si anumitu denumirea acesta va urmă intr'unu institutu de invetiamentu inaintit de nou, dupa ce i se va cere mai antiau directorului, era in casu de completare ulterioara a corpului professoral, directorului si corpului professoral respectivu opiniunea. Contractele si conventiunile stipulate cu unele municipii relativ la dreptul de candidare, daca acele mai sunt valide, remanu in valore si pe viitoru.

§. 25. Ordine spirituale asiadu insele poterile de invetiamentu in institutele ce le sustinu ele, dara sunt indatorate a inplini conditiunile stipulate mai la vale (§. 27).

§. 26. Numerulu professorilor la unu gimnasiu seu scola reala se stabilesc, afara de invetiatorii religiuni si in gimnasii afara de invetiatorii de gimnastica si invetiatorii pentru studiile neobligate, (dar subinteligendu si pe directorul), pentru unu institutu de optu clase cu celu putienu doispredece, er' pentru unu institutu de 4 clase cu celu putienu 6. Macsimulu orelor de instructiune pe septembra si pentru directoru 10, pentru professorii de specialitate 18, pentru invetiatorii de desemnu 20. Respectivii nu voru pot fi indatorati a tinea mai multe ore pe septembra.

§. 27. Ca professori ordinari voru pot fi aplicati numai acei individi, cari au depusu cu succesu indestulitoriu esamenulu de professoratu inaintea unei comisiuni de esaminare instituita de ministrul de culte si instructiune publica si au primitu diplom'a de professor pentru specialitatea de invetiamentu respectiva. Dar' acei cari au functionat ca professori ordinari inainte de inactivarea acestei legi la ore-care scola de mijlocu publica celu putienu cinci ani si potu se dovedesc print'ru testimoniu dela superiorii loru, ca sunt qualificati pentru chiemarea loru si aplicabili in modu coresponditoru, sunt dispensati de depunerea acestui esamenu de qualificatiune. Ceilalti individi de invetiamentu neesaminati, trebuie se absolvide esamenulu in terminu de doui ani. Pre langa opiniunea comisiunii de esaminare instituita de statu pentru scolele de mijlocu voru pot fi aplicati in modu esperimentalu, ca professori ordinari si astfelii de persone, care prin activitatea loru literara au datu probe destule, ca possedu o qualificatiune eminenta pentru specialitatea de invetiamentu respectiva si pentru tractarea metodica a specialitatiloru.

§. 28. Comisiuni de esaminare pentru professorii dela scolele de mijlocu va institui ministrul de culte si instructiune din acelle scoli inalte publice ale patriei, in care sunt reprezentate specialitatile de invetiamentu pentru filosofia si istoria naturala dupa cum prescrie legea, si unde se afla unu institutu de qualificare (seminariu) pentru professorii scolelor de mijlocu. Limba oficiala a acestor comisiuni e cea unguresca; organizatiunea si cercula loru de activitate, de asemenea modelu de qualificare a professorilor pentru instructiunea in scolele de mijlocu le va statori ministrul prin ordonatiune.

§. 29. Intru catu voru pot fi considerate de valide diplomele din strainatate, despre acesta va decide ministrul de culte si instructiune din casu in casu cerendu opiniunea unei comisiuni esaminatoare.

(Va urma)

R o m a n i a .

Bucuresci, 6 Aprile st. n. (Coresp. part.) Pre catu suntemu noi informati, din obligatiunile de statu ale Romaniei, din actiunile si obligatiunile calilor ferate se afla in manile mai multor capitalisti din Ungaria si Transilvania mai alesu pe la piatile comerciale, in sume considerabili. Din totu inse, asia numitele bonuri rurale, care la Dv. se dicu obligatiuni urbariali (Grundentlastungsobligationen) au fosu totudeuna forte caute, din cauza ca acele aveau cursu multu mai bunu chiar si decatul cele din provinciile austriace si cu atatu mai bunu de catu cele unguresci si transilvane, pana ce ajunsesera la al pari (suta pentru suta) si preste. Ei bine, in scurtulu periodu dela 1864 anulu rescumpararei mosilor tieranesci si pana astazi, obligatiunile rurale au se esa cu totulu din cursu. Din sumele de rescumparare se formase o cassa separata; dara fiindu-ca nu toti locitorii au platit regulat sumele de rescumparare, era de alta parte statul trebuea se platiesca la termine ficsese totu cuponele semestrali si totu obligatiunile esite la sorti in cei 15 ani, asia acea cassa a contrasu si unele inprumuturi. Astazi ea mai are se numere la proprietarii obligatiunilor numai unu restu de 25 milioane 880.693 lei (franci). Statul era decisu a plati si acea suma, ca se o amortise sedie intraga; s'a aflat in se — lucru de surprindere in Romani'a! — destui capitalisti, cari isi descoperira dorint'a ca statul se mai tina acea suma, ca ei deocandata n'au trebuintia de ea. Atunci gubernul disu: fia; dara dobenda de 10% nu se mai da, ci daca voiti 6%. Observam aici, ca in Romani'a dobend'a legala cu ipoteca, este pana acum de 10%; dara sunt cativa ani, decandu s'a manifestata la diverse ocasiuni mari, tendenta de a oscade, precum si scadiuse in afacerile finantiale de importantia la 8 apoi la 7% si in fine astazi la 6%. In siedint'a cameri de vineri 2 Aprile n. proiectul de lege relativ la conversiunea a obligatiunilor rurale s'a votat dupa desbateri lungi si infocate, din cauza precum se dice, ca opositionei conservative i venia preste nasu, ca in cei 7 ani pre catu timpu fusese ea la potere, statul a fostu necessitat a face inprumuturi forte oneroase cu 12 inca si cu 14% dobenda anuale.

Prin legea votata, gubernul este autorisatu a face unu inprumutu aci acasa cu 6% pe anu, de platit in cate 2 rate, de amortisatu in 44 de ani prin trageri la sorti in fiacare semestru. Detentorii (posessorii) de obligatiuni hipotecari cu 10%, cari voru voi se cumpere cu ele obligatiuni nove de 6%, voru avea unu premiu (finantarii dicu prima) de 2% in valorea nominale. Emissiunea noueloru obligatiuni va fi cu 84 pentru 100. Pentru totu obligatiunile rurale cate nu se voru presentata la terminu, gubernul va numerat sumele corespondiente la Cass'a de depuneru a tieriei, in numerariu. Se scia inse toti acei posessori de obligatiuni rurale, ca din acea di ei nu voru mai avea nici-unu a pretinde plat'a de a dreptulu dela statu, ci au se'si ia banii immediat u dela numita cassa publica, era daca nu'i voru luat, ci i voru lasat se stea acolo ca dati uitare, acea cassa de depunerii va tinea, inse platindu numai interes de 5%. Se mai adaoga spre sciint'a toturor, ca obligatiunile rurale, care nu se voru presentata nici la cass'a de depuneru spre platire in terminu de 10 ani dela promulgarea acestei legi, se voru considera ca prescrise (verjährt) atatu capitalulu, catu si dobendile, ca-ci unu terminu de 10 ani este lungu destulu, pentru-ca ori-si ce creditoru se'si regulede afacerile sale, elu sau heredii sei.

Legea respectiva sanctionandu-se, va fi publicata in "Monitoru" (6400 exempl.) si in alte diarie, posessori de obligatiuni n'au decatul se si-o castigie.

Se pare ca terminulu de espirare alu biletelor hipotecarie (chartea-moneta) create dela 1877 incoce pe 3 ani se va prelungi cu atatu mai virtosu, ca precum vedem, lumea nu prea voiesce se le dea din mana si ele au cursu mai bunu decatul argintulu cu 1—1½% in schimbul cu aurulu, care este cu 3—3½ mai susu decatul argintulu.

Valorea toturor celorulalte obligatiuni de statu merge crescendu, unele preste al pari, altele 98½—99 din 100. De candu s'a regulat definitiv rescumperarea calilor ferate, actiunile si obligatiunile loru se urca asemenea.

Timpulu pe aici este totu frigurosu, precum forte raru s'a mai intemplatu sub acesta clima dupa 9/21 Martiu. Mai alesu sera tota lumea face focu in casa. Intr'aceea lucrul la campu s'a inceputu, era aici in capitala mai in totu stradele

principali se vedu architecti decindandu la vechituri si sapandu la fundamente pentru edificie nove si pompose. Nu ne aducem aminte se fumu vediutu lucrandu-se dintr'odata la atatea case si palaturi pompose. De va merge asia numai vreo 5—6 ani, multimea de locuri virane, remase inca dela focul celu mare din dio'a de pasci a. 1847 au se dispara cu totul. Se pare ca la acesta activitate passionata de a edifici in capitala adaoge si indigenarea catoruva familii evreesci din cele mai bogate, care acum isi baga o parte din avutiile loru in edificie stralucite, si asia banii adunati in tiéra se inpartu totu aici la classea lucratilor si a producentilor. Periferia acestei capitale este atatu de mare, in catu ea pote se coprinda fara greutate unu milionu de locitori, si sunt destule simptome, din care se pote predice, ca pana pe la a. 1900 numerulu locitorilor va mai creste celu puçinu cu 100 de mii.

Celebrulu si venerabile barbatu octogenariu generalulu Georgie Maghieru, patriotu din cei mai devotati santei cause nationale si libertatilor publice, vechiu amicu binevoitoru si alu d-vostra, se muta din vietia dupa suferintie de cateva luni. Este prea de dorit, ca se i se afle catu mai curendu unu biografu demn de numele Maghieru si de virtutile lui.

Bucuresci, 9 Aprile st. n. (Coresp. part.) Ceremonia funebrale a fericitului generalu Georgie Maghieru s'a tinutu aici in capitala numai astazi inainte de amiédi, din cauza ca dupace corpulu s'a inbalsamatu fi transportat in frumos'a bisericu dela s. Georgie nou, se asteptase venirea unicului seu fiu Romulus dela Constantinopole, unde se afla atasiat la ambassada de acolo a Romaniei. Veti fi citit in Monitoru despre votulu unanimu alu camerei legislative de a se copri totu spessele inmormentarei din tesaurulu tieriei, votu prea demn de exemplele date in cateva casuri de catra Rom'a republicana din periodulu seu gloriosu, care se numera intre cele doue belluri punice, si de catra Atena antica. Adeverat omagiu maretu adusu meritelor si virtutilor unui barbatu ca Maghieru, ca fratii Golesci si alti cativa. Dupa terminarea servitului sacru, eminentele si nobilele patriotu domnulu Georgie Chitiu urcandu-se pe amvonu pronuntia asupra ilustrului defunctu unu discursu panegiricu, adeverat ostasiescu, pre catu de scurtu, pre atatu de bogatu de idei si de reminiscenie istorice din vietii repaosatului. Nu me indoiesc ca acelu discursu se va citi si la d-vostra cu interesu atatu mai mare daca veti afla, ca famili'a Maghieru este de origine din Transilvania si se trage dintr'o familia romanescă nobile din comitatul Albei inferiore, care in dilele imperatului Carolu VI (1712—1740) trecuse in Banatul Craiovei dupace si resbunase cu armele inpunute pentru perderea avrei rapite prin unu processu talharescu, pre candu inca totu mai dominat dreptulu in pumnului, numit in legile transilvane „potentia major et potentia minor.“ Repausatulu inse are si alte titluri mari de a se perpetua si la d-vostra memorii lui. Intrebati ce a facutu repausatulu cu averile sale, elu care ducea vietia regulata ca de modelu. In a. 1848 a platit din alu seu o parte considerabile a simbriei pandurilor armati, a traitu siepte ani in exiliu amaru, mai antaiu la Brasovu si Sibiu, dupa aceea candu numai fu tolerat in Transilvania, la Vien'a, la Paris si mai pe urna in Constantinopole.

Totu corpurile statului, camere, ministeriu, curtile inalte, cleru, academii, professori, si — precum se intielege de sine, ilustrulu corpul alu oficiarilor din garnisonele capitalei, in frunte cu generalii, precum si o immensa multime de popor au asistat la ceremonia funebrale; era conductulu militarii compus din totu armele, companii de pedestre, escadrone de frumosii rosiori, ½ bateria, gendarmi calari etc. au petrecut remasitiele pamentesca ale generalului loru pana la gara, de unde se transporta la Tergulu-Jiu si de acolo la mosia unde se afla cript'a familiei.

83 de ani petrecuti aproape numai in servitul patriei, natiunei si alu libertatiei! Romule, pen'a Ta este demna si capabila de a pune parintelui Teu monumentu neperitoriu. Indata ce timpul iti va mai alinat dorerile perderei, Tu, fiu iubitoriu si doiosu, o vei face acesta in interessulu adeverului istoricu.

In siedint'a publica de astazi s'a tinutu in academia doue discursuri de receptiune, la care a urmat dupa usul adoptat la totu academii de sciintia, doue respunsuri.

Dn. Ioanu Ghika presedintele academiei anuntiasi inca de antierti discursulu seu de receptiune. „Viéti'a lui Ioanu Campineanu“ renunmitul patriot si totuodata martiru alu convictiunilor sale, care pentru apararea curagiösa a libertatilor patriei sale atătu contra Fanarului, cătu si contra Russiei, a suferit captivitate, exiliu si perdezi mari de averi. Dn. J. Ghica nu potea se'si aléga unu subjectu mai aptu de a störce lacrime din ochii betranilor, de a inspira veneratiune la tineri pentru martirii patriei, de a pune unu monumentu neperitoriu — aere perennius — lui J. Campineanu. Intocma in acestu sensu i respusne si dn. Hasdeu.

Alu douilea discursu de receptiune a fostu alu d-lui Dr. Paulu Vasiciu despre Vegetarianismu, pe care l'a sustinutu si recomandatu cu o multime de argumente; éra dn. Dr. Felix in responsulu seu l'a combatutu, inse fara a pune pe omu neconditionatu intre animalile carnivore, ci intre cele omnivore. Ambele sisteme au argumente tari, se mai cere inse timpu pana la o decisiune definitiva a scientiei. Deocamdata se poate considera că axioma, că mancarea de carne prea multa este in adeveru ruinatoare de sanetate. In totu casulu aceasta materia merita a fi studiata bine de către toti ömenii căti sciu carte.

Preste 8 dile va tinea Dr. Felix discursulu seu de receptiune, care promite a fi érasi unulu din cele mai instructive.

Pe aici a ploatu si eri forte bine spre mare bucuria a toturor agricultorilor. Darearu D-dieu că se fia ploatu preste tota tiéra.

Multu se mai mira si pe aici ömenii despre necontinetele sciri scandalöse căte se publica neincetatu in diariile din Ungaria. Mai remasese comitatul Torontalu, alu 4-lea municipiu din Banatu, din care nu se audise pana acuma despre defraudari, acuma sinuciderea protonotariului Tabacoviciu, unulu dintre serbii mameuci, este unu nou documentu, că abusurile spurcate se incuibusera si in acel comitat.

Corespondentie particularie ale „Observatoriu".

Brasiovu, 5 Aprilie st. n. 1880.

Domnule Redactoru! De órece dlu Redactoru alu „Gazetei Transilvaniei," care apare aici in locu ne-a refusat, din motive neesplacibile, a publica in colónele foiei sale aici alaturat'a corespondintia, indreptata contr'a unei conferinti umoristice, ce unu d-nu advocatu din Sibiu a tienut'o aici inaintea unui publicu numerosu, cu tôte că insusi dlu redactoru alu „Gazetei" apucase de a recunoscere, că este de datorint'a d-sale nu numai de a publica, ci de a combate insusi asemenei aparintie, si cu tôte că ne si primise articolulu spre publicare, ba ilu si deduse spre culegere, — ne vedemu constringi a apela la ospitalitatea organului d-vostre, rogandu-we a-i dă locu in numerulu celu mai de aproape.

Mai multi.

Articolulu refusatu este urmatoriu:

Unu apostolu umoristicu.

„Calea cea mai eficace, intru combaterea viciului si a pecatului si intru latirea luminei si a adeverului chiaru si in sinulu celor mai grôse straturi ale multimei ignorante, unde scrisoarea si tipariul nu prea potu strabate, a fostu si este din vechime doctrin'a graiului viu. Acesta cale au urmat'o apostolii doctrinei crestinesci, si totu pe aceasta cale lupta astadi si campionii sciintie adeverate si ai civilisatiunei curate.

In dilele nostre ar potea dice cineva, că scrisoarea si tipariul sunt asiá de latite, in cătu afara de doctrin'a strictu scolastica facu superflua orice alta cale, pe care s'ar potea propagă cu mai bunu succesu totu ce e bunu, frumosu, nobilu si utilu, si s'ar potea combate cu mai bunu efectu ideile eronate, viciulu si pecatulu. Capetele luminate ale occidentalului ne spunu inse, că aceasta assertiune este netemeinica. Cei mai celebri eruditi ai poporului asiá numite „civilisate" nu se multiamescu numai a scrie si tipari opuri mari si grôse, punendule in librarii la dispositiunea publicului, ci prin discursuri, conferintie, conversatiuni pe care le tienu din urbe in urbe, tindu a ajunge in fapta scopulu pe care seu ei insusi, seu altii in teoria l'au pusu pe harthia.

Asemeni barbati, ba chiaru si dame, amu avutu si avemu si noi romanii. Asia in dilele trecute ne rapise pentru unu momentu bucuria de a potea numeră in sinulu acelor barbati de merite si pe dlu advocatu din Sibiu Ioanu Popa, care sosisse in mijlocul nostru si pe sér'a de 15/27 Martiu

a. c. anunsiase o „Conferinta umoristica" in sal'a otelului Nr. 1, alu carei'a venit u destinat pentru infintiarea unui institutu de sculptura in lemn in opidulu Salisce. Toti din tote partile ne grabeam a incarcă de lauda pe d-lui Popa, care cu sacrificiul celor mai simtitore interesse proprii materiali, intreprinsese acestu pelegrenagiu in profitulu unui scopu nu numai umanitaru, ci si propriu nationalu romanescu. Apoi omulu cu judecata si intuitiune isi permisese a atribui d-lui Popa inca si unu altu scopu de importanta morale.

Dela unu barbatu de intelligentia că d-sa, care se angagiéda voluntariu pentru o asemenea missiune, ne placea a asteptă nu numai umoru cu orice pretiu, chiaru si cu pretiulu profanarii sanctuarieelor si a desconsiderarii gustului bunu, ci umoru sanatosu, instructivu, care pe langa sbiciuirea viciului si ironisarea pecatului iti procura totodata o petrecere placuta si te lasa consolatu cu unu profitu moralu.

Inse mirare! Conferint'a umoristica a d-lui Popa ne-a probat, că d-sa a venit la Brasiovu nu cu fruntea ridicata, că aici in fatia se ironiside si sbiciuésca viciurile si peccatele nôstre, de cari dieu, nu suntem prea seraci; nu că se ne spuna prin fineti'a umorului, că pentru exemplu este blamu si rusine nationale, că in mijlocul unui cimitir romanesc din aceasta urbe se gasesce unu monument, care e menitu se perpetuadie ur'a confessionale intre romanii de aici; nu, d-sa n'a venit că se ne arate gunoiele din ochii nostri, in cătu vediendu-le se ne spariem si noi de ele, ci a venit u că se insulte si defaime aici Blasiulu dela vladica pana la opinca, necruțiandu in zelulu seu de a face umoru nici chiaru sanctuarie si sacrele reminiscintie, ce fiacare romanu le nutresce fatia de campulu libertatii si fatia de modest'a pétra monumental de acolo.

Vediendu acésta ne-amu pusu intrebarea, că ore pe langa scopulu de a adună parale, care scopu moralu a potutu se aiba in vedere conferint'a umoristica a d-lui Popa? — Si că respunsu la aceasta intrebare amu potutu admite numai doue posibilitati: Séu că dlu Popa si-a alesu punctul Brasiovu cu intentiune, că prin terfelirea intregu clerului romanu gr. cat. se dea nou nutrimentu deplorabilei ure confessionali, care intre bimesimtiorii romani si aici incepuse a disparé, crediendu că va affâ aici pamentu fecundu pentru aceasta cangrena vechia a corpului nationalu; — séu că conferint'a d-sale este o improvisatiune usiora, de a carei'a tendintia si consecintie d-sa nu si-a datu si nu si-ar potea dâ socotela, si care ne indreptatiesce a crede, că precum d-sa si-a permis a defaimá clerulu romanu gr. cat. in Brasiovu, totu asia isi va permite a insulta si terfeli clerulu romanu gr. or. in Blasiu, numai că se aiba substratu si materia de umoru!*)

In ambele casuri procedur'a d-lui Popa este stricaciösa si peccatosa, pentru pe langa puçinu folosu materialu, produce o indiecia stricaciune morale. In casulu primu este condamnabila din partea fia-cărui romanu adeveratu, pentru pe langa tindu a alimenta unu reu, care ne slabesc in totudeun'a poterea si valorea nationale; in casulu alu douilea e condamnabila, pentru pe langa nesocotintia lovesce in demnitatea clerului nostru de ambe confessiunile, lovesce in santieni'a altariului si prin urmare lovesce in insusi corpulu nostru nationalu. Au dora numai dlu Popa nu scie, că in timpurile abia trecute, candu limb'a si individualitatea nationale romanescă nu erau suferite in statu, altariul era singurulu loru asilu si clerulu custodele loru credinciosu? Apoi numai dlu Popa nu vede, că si legile si institutiunile de astadi tindu a restringe limb'a si individualitatea nationale romanescă numai la altariu si in scola, care se afla sub egida altariului? Daca este asia, apoi dlu Popa insultandu altariul si pe servitorii lui comite unu peccatu neertatu chiaru fatia de natuine.

Cu acésta nu vremu se dicem, că clerulu nostru este infalibilu si sacrosantu. Pote se aiba si elu gresielile sale, si d-lu Popa ar face unu bunu servitiu si clerului si natiunei, daca ar trage prin taisiulu umorului seu numai viciurile si peccatele, apoi fia ele chiaru de ale demnitariilor bisericesc; inse de aici d-sa se nu'si ia dreptulu de a lovi fara considerare in santieni'a institutiunilor bisericesc si in demnitatea si auctoritatea intregei tagme, care represinta aceste institutiuni!

*) Toemai la incheiere aflaramu, că ceea ce noi numai amu suposatu este dejá faptu inplinitu. Cu ocazie unei asemenei conferintie umoristica, unde avea ascultatori de confessiune gr. cat. dlu Popa a tareitui dejá reverendele clerului gr. or. prin noroiu, inse in locu de aplause a aflatu indignatiune. — Si cu placere amu observat, că si aici publiculu bimesimtioru si binecugatoriu s'a scarbitu de tendint'a umorului d-sale.

Acesta procedura s'ar mai potea iertă unui diletantu umoristicu, care pe aceasta cale ar fi avizat se'si castige pânea de tote dilele, inse niciun d-lui advocatu Ioanu Popa din Sibiu!

Pentru aceea noi ne-amu permite a face d-lui Popa amicabil'a observatiune, că seu se'si ridice conferintiele sale umoristice la inalteia ce se astépta si chiaru se pretinde dela d-sa, curatiendule si de noroiu trivialitatilor, — seu se renuncie cu totulu la onorea apostoliei umoristice si cu paralele ce le spessédia pe drumuri si in oteluri, plus profitulu ce'lui perde prin parasirea laboratorului seu, se'si ridice unu monumentu de natur'a unui institutu de sculptura in lemn in opidulu Salisce. In casulu acesta ar binemerita de natuine si chiaru si nobil'a sa ambitiune ar affâ o mai mare satisfactiune, de cătu pe calea ce a apucatu, care se poate numi chiaru erostratica".

Brasiovu, 19/31 Martiu 1880.

Mai multi.

Dela Academ'a romana.

Cá introductory la lucrarele academiei din sesiunea generale actuale reproducem raportulu secretariatului facutu in numele delegatiunei academice pe cele 8 luni trecute dela sessiunea din urma si cititul in sedinti'a solemna din 1 Aprilie st. n. :

Alteti'a Vôstra regala.

Domnilor colegi!

Morbulu colegului nostru dlu A. Odobescu, a caruia lipsa din tiéra a lasatu o lacuna momentana, dara forte resimtita, in sinulu Academiei, n'a chianat alu inlocui in calitate de secretariu generale, tocmai atunci cându acéast'a sarcina a devenit u mai anevoioasa.

Incepdu dara prin a cere indulgentia dloru Vôstre daca nu voiu fi in stare a'-mi indeplini missiunea cu acelu deliciosu talentu de expunere, cu acea staruitore ingrijire, cu acea râvna neobosita, cari caracterisă intr'unu gradu atătu de inaltu pe eminentulu nostru secretariu generale.

Lucrarile executate de către Academia in intervalu dela sessiunea extraordinaria si pana astazi, de-si destulu de insemnate, au fostu totusi mai puçine de cum ne-amu fi potutu asteptă. Aceasta provine din diverse cause, dintre cari un'a, poate cea mai esentiala, este transformatiunea radicala luata de către Academia, avendu dreptu consecintia necessitatea de a ne adaptă treptat la conditiunile nouilui organismu.

Lucrarile asupr'a caror'a credu de cuvintia a atrage mai in specialu atentiunea d-lor Vôstre sunt:

1. Prelungirea missiunei dlu N. Densusianu, in cuvintiata in sessiunea trecuta, ne-a procurat unu nou avutu materialu, din spicurea bibliotecelor Ungariei si ale Transilvaniei. Raporturile d-sale si intrég'a colectiune a copiilor si extractelor pe cari le-a adus se voru pune in vedere d-lor Vôstre, pentru a fi certe si apreciate, ceea ce ne va convinge si mai multu, speru, despre extrem'a utilitate si chiaru necessitate a unor asemenei missiuni.

2. Colectiunea nostra numismatică s'a mai inavutu prin cumpararea unor pretiose exemplarile din museul principelui de Montenuovo, pentru care Academ'a a chieluitu numai 5000 lei, restulu pana la 7500 fiindu acoperit, cu intervenirea dlu Dimitrie Sturdza, prin o generoasa colecta privata. Pe langa acesta, prin aceeasi intervenire Academ'a a primitu mai multe exemplarile importante in daru dela principale Ipsilanti si dela dlu Ormosz.

3. Prin gratiositatea Augustului nostru Suveranu, protectoru si presedinte onorariu alu acestui corpu, s'a pusu pe unu timpu nedeterminat la dispositiunea Academiei *Dipticul* monastirii Bistritya din Moldova in limb'a paleoslavica, inceputu a se scrie pe la inceputul secolului XV-lea sub Voda Alexandru celu Bunu, urmandu apoi pana la Stefanu celu mare si mai josu; unu monumentu de o mare valoare istorica prin amaruntele ce ne da asupr'a originilor Moldovei si mai alesu prin multimea numelor proprii personale. O copia dupa acestu dipticu s'a esecutat sub directiunea subscrisului de către serviciul centralu alu archivelor statului, si — dupa ce se va termina colacionarea lui — se va depune in bibliotec'a Academiei.

4. Monumentul funerariu alu neuitatului nostru colegu A. Papu Ilarianu, cu care s'a insarcinat Academ'a, au fostu esecutat de către renunitul sculptor Cauer, lipsindu-i de ocamdata numai inscriptiunea. Modelul pote fi pusu in vedere d-lor Vôstre. Asiediare definitiva a monumentului pe mormentul reposatului va ave locu celu multu intr'unu intervalu de doue luni.

5. Biblioteca Academiei s'a inavutu multu in cursulu anului, parte prin cumparari, parte prin donatiuni, dupa cum ve va incredintă unu raportu speciale alu comissionii respective.

Cauta se constatam cu o via multiamire, că donatiunile mai cu séma, cari promit u devenit din ce in ce mai dese si mai inseminate, probëdia interesulu ce au inceputu se'lui porțe particulari pentru progressul Academiei. Dintre donatorii actuali, dlu generalu Adrieanu merita o deosebita gratitudine. Cauta se adaogem, cu acesta ocazie, că Academ'a a stabilitu dejá schimburi de publicatiuni cu mai multe societati invitate straină, si anume cu societatea literaria serba, Societatea limbelor romanice dela Montpellier, Academ'a regala din Stockholm, si acum de curendu — dupa energetic'a initiativa luata de dlu A. Odobescu, — cu in-

